

II Informe sobre la situació de les biblioteques escolars

**Dades del grau d'implementació dels projectes d'innovació de biblioteca escolar
"punedu" 2006-2009**

Gener 2011

Departament d'Ensenyament

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

Índex

1. Introducció.....	4
2. Objectius de l'estudi	4
3. Procés de recollida d'informació.....	5
4. Àmbit de la consulta	5
5. Estudi de la mostra.....	8
6. Anàlisi de resultats	11
7. Conclusions.....	18

1. Introducció

Aquest segon estudi ofereix les primeres dades sobre la situació actual de les biblioteques escolars dels centres educatius, que van obtenir un projecte del Programa biblioteca escolar “puntedu” durant el període 2006-2009.

L'any 2005 el Departament d'Educació va crear, en el marc de la innovació educativa, el Programa biblioteca escolar “puntedu”, un espai de coneixement i aprenentatge per dotar als centres educatius interessats dels recursos necessaris per impulsar i/o consolidar, segons els casos, el funcionament de la biblioteca escolar com un recurs adreçat a tota la comunitat educativa, integrat en el projecte educatiu de centre, que dona suport al desenvolupament del currículum, promou l'hàbit lector i facilita l'accés i la difusió dels recursos d'informació i la recerca.

Els projectes concedits el 2006 duïen implícita una dotació de recursos consistent en una formació específica per al professorat implicat durant els tres cursos acadèmics següents a la selecció; una dotació informàtica destinada a la gestió de la biblioteca i a l'accés i l'ús de la informació; una dotació econòmica de 2000 €; l'accés al programa informàtic ePèrgam per a la gestió documental i una dotació de mitja jornada de la persona docent responsable del projecte.

Aquest segon any de Programa es van seleccionar 300 projectes mitjançant una convocatòria pública dirigida a centres educatius d'educació infantil, primària, secundària i de persones adultes de titularitat pública (del Departament d'Educació o municipals) i a centres educatius privats en règim de concert.

Hores d'ara se n'han fet sis convocatòries (cinc públiques i una interna lligada als Projectes d'autonomia de centre) i s'han seleccionat 957 projectes.

2. Objectius de l'estudi

L'objectiu principal d'aquest estudi ha estat conèixer el grau de continuïtat que ha tingut el projecte de biblioteca escolar “punedu” en els centres que han rebut el suport del Programa durant el període 2006-2009.

De manera específica també s'ha pretès:

. Conèixer informació relativa a les característiques estructurals i organitzacionals de la biblioteca escolar dels centres que continuen el projecte: si disposen de Comissió de biblioteca, temps de dedicació de la persona responsable i horari d'obertura en horari lectiu i extraescolar.

. Conèixer informació relativa a l'activitat de la biblioteca: utilització de la biblioteca pel grup-classe en horari escolar, tipus d'activitats de dinamització i si disposa d'un bloc o espai web de difusió d'aquestes.

3. Procés de recollida d'informació

La recollida d'informació s'ha realitzat amb un formulari en línia confeccionat amb tecnologia APEX i complimentat, generalment, per la persona responsable de la biblioteca amb el suport de l'equip directiu. S'ha elaborat a partir d'un model proposat pels Serveis Territorials d'Educació de Lleida i el Servei Educatiu del Segrià, però a l'objecte d'adequar la consulta a la informació que es volia obtenir, s'han afegit un parell de preguntes.

Des dels Serveis Centrals del Departament d'Educació, s'ha vehiculat la demanda de resposta del qüestionari als centres educatius, a través dels Caps de Programes i Serveis dels Serveis Territorials implicats i s'ha dinamitzat la recollida mitjançant els serveis educatius de les zones, fent ús dels agents implicats en la xarxa territorial de biblioteques escolars.

El període de complimentació del formulari en línia s'ha realitzat entre el febrer i maig de 2010. L'obtenció de dades i tractament estadístic s'ha fet al juny de 2010. La redacció d'aquest informe s'ha fet durant el primer trimestre del curs 2010-2011 i la difusió als referents territorials de biblioteques escolars i als Serveis Educatius, així com el retorn als centres educatius que han participat en la consulta, es farà al segon trimestre del curs 2010-2011.

4. Àmbit de la consulta

L'estudi s'ha aplicat als 300 centres educatius que van obtenir un projecte "puntedu" en la convocatòria de 2006. El perfil dels centres participants es mostra a continuació, segons la titularitat, el nivell educatiu que imparteixen i l'àmbit territorial al qual pertanyen.

4.1. Centres “puntedu” 2006 segons la titularitat i el nivell educatiu

Quadre nº 1

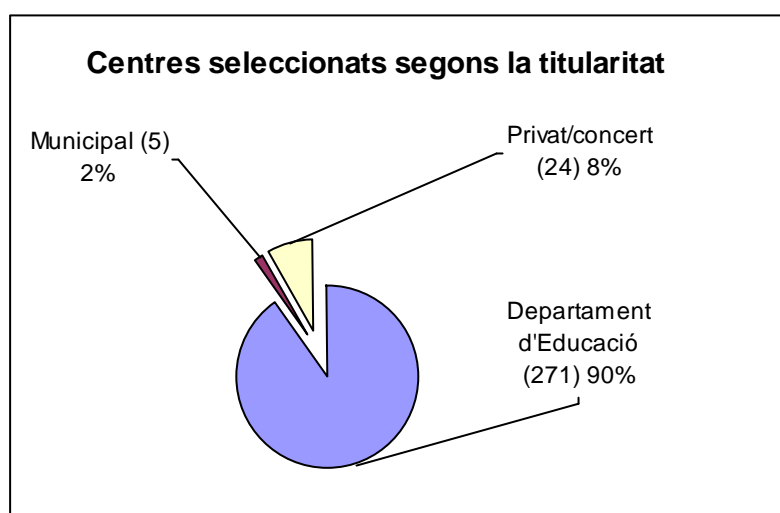
Titularitat	Denominació dels centres segons el nivell educatiu	Nombre	Total
Departament d'Educació	Escoles ⁽¹⁾	184	
	Instituts ⁽¹⁾	77	
	Seccions d'Educació Secundària (SES)	2	
	Zona escolar Rural (ZER)	8	
	Centres d'Educació Especial (EE)	--	
Total centres titularitat Departament d'Educació			271
Municipal	Escoles ⁽¹⁾	4	
	Instituts ⁽¹⁾	--	
	Centres d'Educació Especial	1	5
Total centres titularitat municipal.....			
Privat en regim de concert		24	24
Total centres.....			300

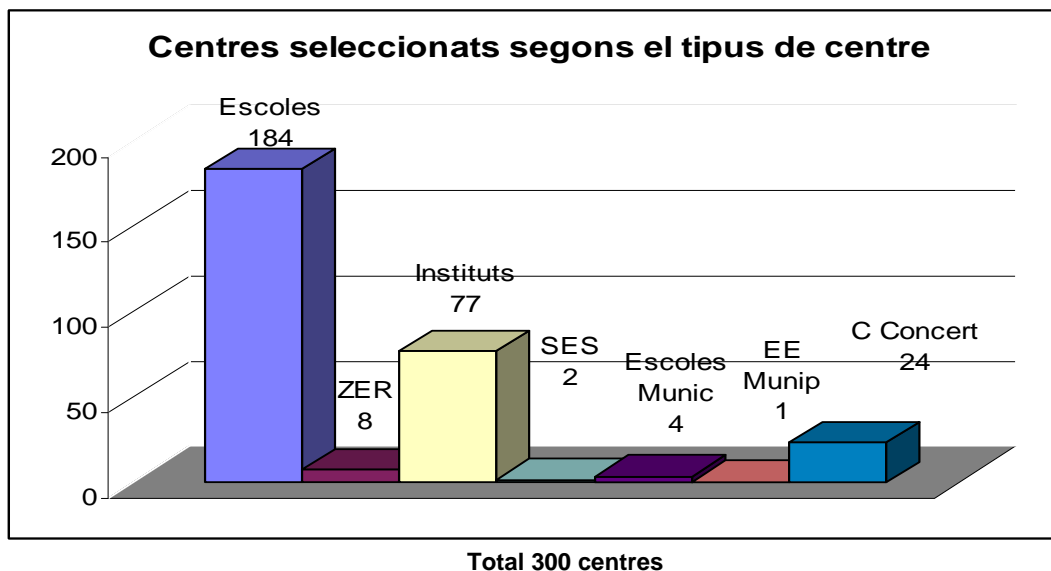
⁽¹⁾ Nova denominació dels CEIP i IES a partir de l'entrada en vigor de la Llei d'Educació de Catalunya (Llei 12/2009, del 10 de juliol).

Escola: Centres públics que imparteixen el segon cicle d'educació infantil i l'educació primària. (Abans CEIP)

Institut: Centres públics que imparteixen ensenyaments d'educació secundària. (Abans IES)

Gràfic num. 1

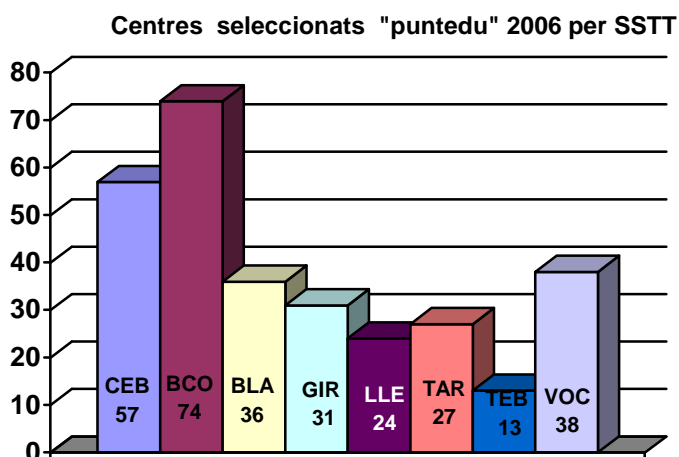

4.2. Centres “puntedu” 2006 segons el Servei Territorial al qual estan adscrits

Quadre núm. 2

SSTT	Total 2005
Consorti d'Educació de Barcelona (CEB)	57
Barcelona comarques (BCO)	74
Baix Llobregat - Anoia (BLA)	36
Girona (GIR)	31
Lleida (LLE)	24
Tarragona (TAR)	27
Terres de l'Ebre (TEB)	13
Vallès Occidental (VOC)	38
TOTAL CENTRES	300

5. Estudi de la mostra

5.1. Resposta al qüestionari

Dels 300 centres educatius consultats, van respondre el qüestionari 272centres.

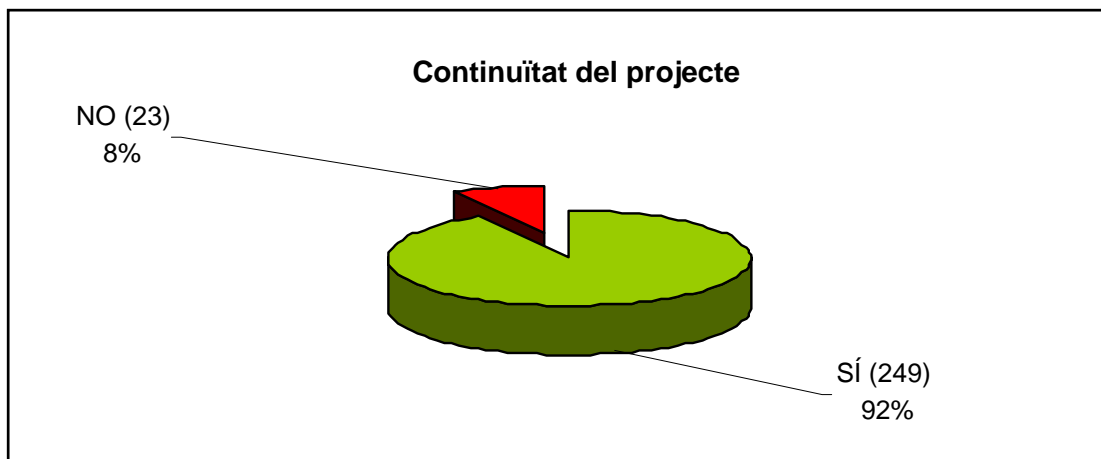
Gràfic núm. 4

5.2. Continuitat del projecte

Dels 272 centres que han respost el qüestionari, continuen el projecte de biblioteca un 92% dels centres (249 centres), i no el continuen el 8% de la mostra (23 centres).

Gràfic núm.5

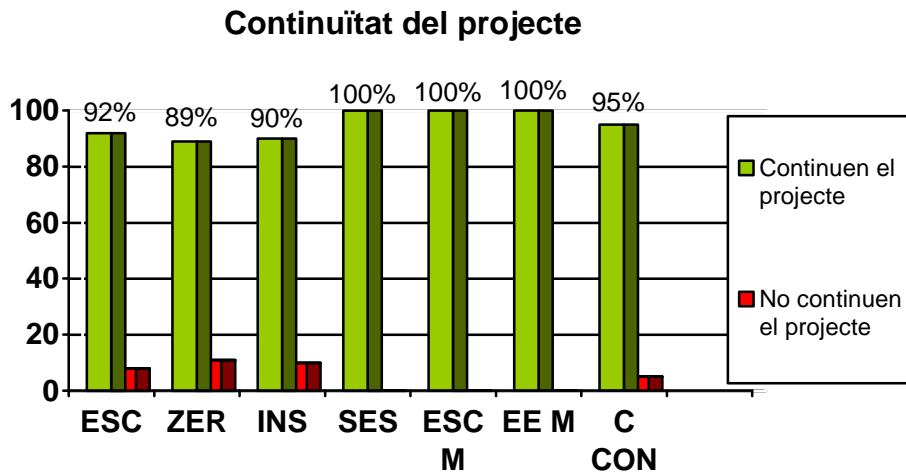
5.3 Continuitat del projecte segons el tipus de centre

Les dades següents fan referència als percentatges comparats entre els centres que continuen (color verd) i els que no continuen (color vermell), segons el tipus de centre.

Quadre núm. 3

	Continuen el projecte		No continuen el projecte		Total
		%		%	
ESCOLES	154	92	14	8	168
ZER	8	89	1	11	9
INSTITUTS	60	90	7	10	67
SES	2	100	--		2
ESCOLES MUN.	4	100	--		4
EE. MUN.	1	100	--		1
C CONCERTATS	20	95	1	5	21
		--			
Total	249	92	23	8	272

Gràfic núm. 6

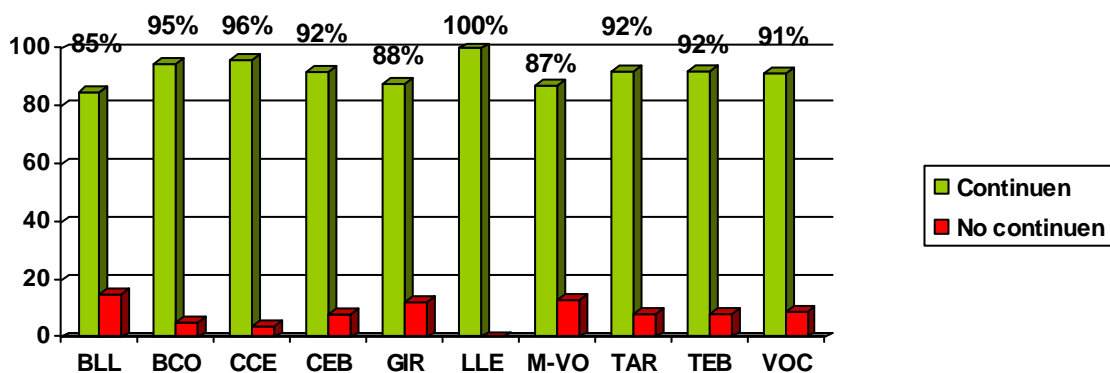
5.4 Continuitat del projecte per Serveis Territorials

Les dades següents fan referència als percentatges comparats entre els centres que continuen (color verd) i els que no continuen (color vermell), distribuïts per àmbit territorial.

Quadre núm. 4

SSTT	Continuen	%	No continuen	%	Total	%
BLL	23	85	4	15	27	100
BCO	21	95	1	5	22	100
CCE	27	96	1	4	28	100
CEB	47	92	4	8	51	100
GIR	22	88	3	12	25	100
LLE	18	100	--	--	18	100
M-VO	26	87	4	13	30	100
TAR	23	92	2	8	25	100
TEB	11	92	1	8	12	100
VOC	31	91	3	9	34	100
TOTAL	249	92	23	8	272	100

Gràfic núm. 7

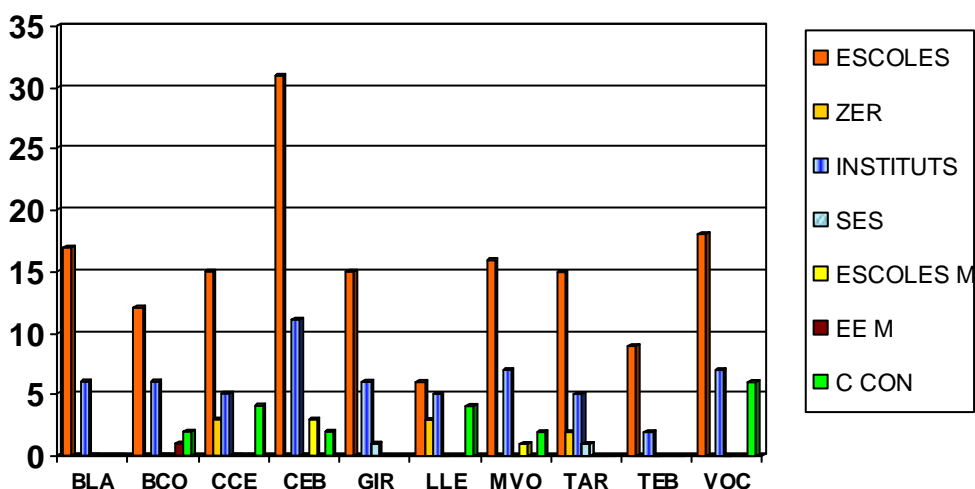

5.5 Continuitat del projecte per tipus de centre i Serveis Territorials

Les dades següents fan referència al nombre de centres que continuen de cada àmbit territorial i agrupats per tipus de centre.

Quadre núm. 4

	BLA	BCO	CCE	CEB	GIR	LLE	MVO	TAR	TEB	VOC	TOTAL
ESCOLES	17	12	15	31	15	6	16	15	9	18	154
ZER	--	--	3	--	--	3	-	2	-	--	8
INSTITUTS	6	6	5	11	6	5	7	5	2	7	60
SES	--	--	--	--	1	-	-	1	-	--	2
ESCOLES MUNI	--	--	--	3	--	-	1	-	-	--	4
EE MUNIC	--	1	--	--	--	-	-	-	-	--	1
C CON	--	2	4	2	--	4	2	-	-	6	20
TOTAL	23	21	27	47	22	18	26	23	11	31	249

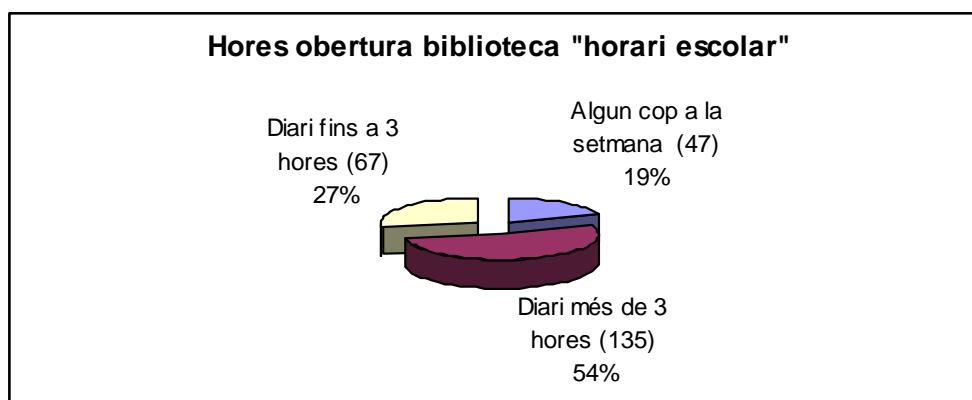
6. Anàlisi de resultats

A continuació s'exposen els resultats de les respostes dels centres "puntedu" seleccionats l'any 2006 que han manifestat que continuen el projecte. Per tant, es recullen els resultats de 249 centres.

6.1 Hores d'obertura de la biblioteca en horari escolar

Un **81%** dels centres que continuen el projecte **obren la biblioteca diàriament en horari lectiu**. Per percentatges, més de la meitat dels centres (54%) obren la biblioteca més de tres hores diàries en horari lectiu, i un 27% ho fan, també diàriament, però fins a tres hores. Un 19% dels centres que continuen el projecte, solament obren la biblioteca algun cop a la setmana en horari escolar.

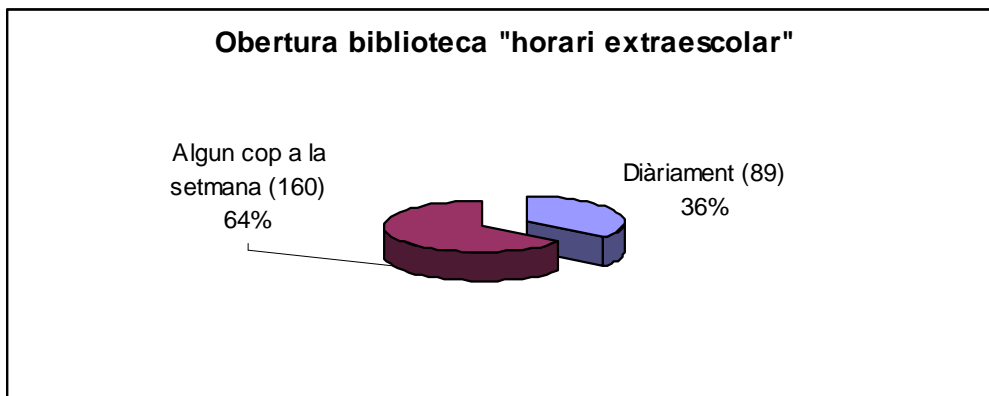
Gràfic núm. 9

6.2. Hores d'obertura en horari extraescolar

Quant a la disponibilitat de la biblioteca dels centres que continuen el projecte en **horari extraescolar** el **36% obren diàriament**, mentre que el 64% dels centres manifesten que ho fan algun cop a la setmana.

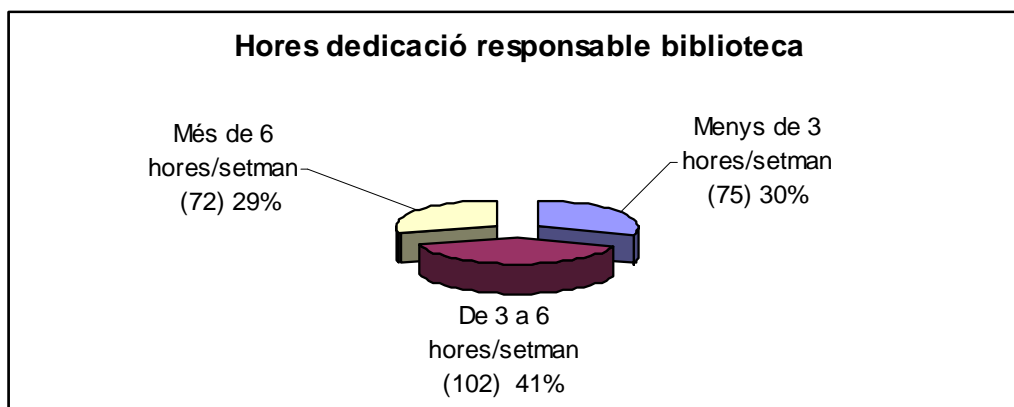
Gràfic núm. 10

6.3 Hores de dedicació de la persona responsable de la biblioteca

Un **41%** dels centres declaren dedicar de **3 a 6 hores/setmanals** a les tasques pròpies del responsable de la biblioteca. Hi ha un equilibri entre els centres que dediquen menys de 3 hores/setmanals (30%) i els que dediquen més de 3 hores setmanals (29%).

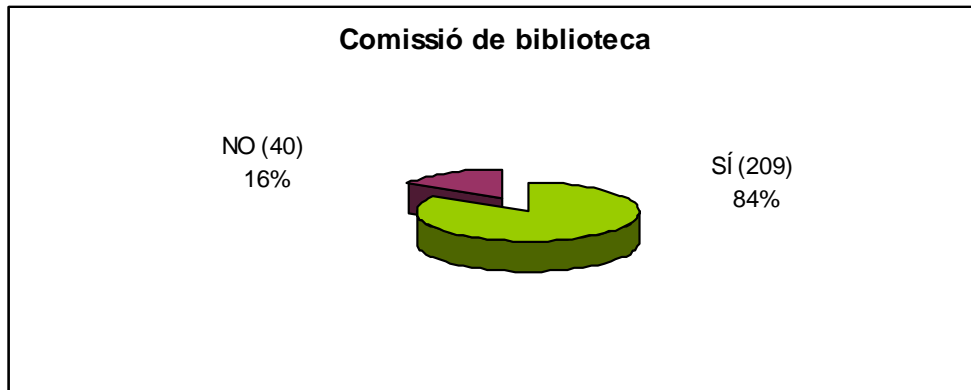
Gràfic núm. 11

6.4 Hi ha Comissió de biblioteca al centre?

Un **84%** dels centres que continuen el projecte declaren tenir comissió de biblioteca, mentre que els que manifesten no tenir-ne són un 16%.

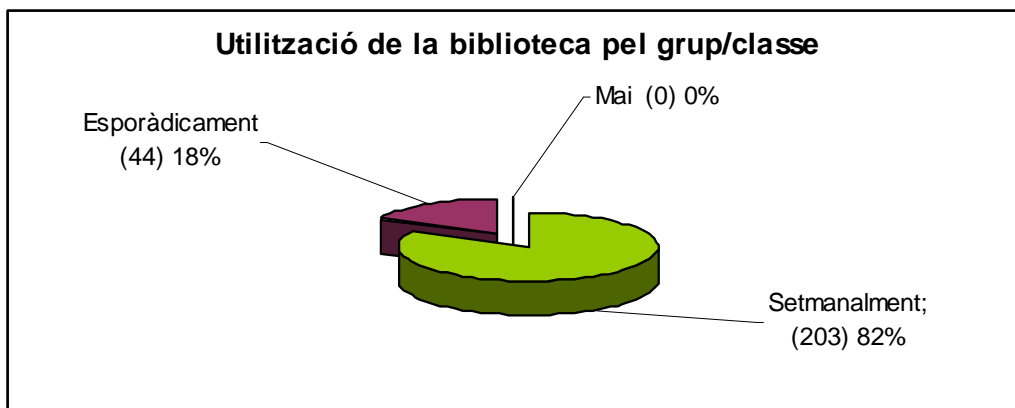
Gràfic núm. 12

6.5 Utilització de la biblioteca pel grup-classe en horari escolar

L'alumnat dels centres que continuen el projecte usen l'espai de la biblioteca per treballar com a grup classe **un cop per setmana** en un **82%** dels casos. Un 18% dels centres manifesta que el grup classe usa l'espai de forma esporàdica.

Gràfic núm. 13

6.6 Disposa d'espai de difusió de les activitats Web, bloc,...?

Una mica més de la meitat (**51%**) dels centres que continuen el projecte de biblioteca declaren tenir algun espai electrònic de difusió de les activitats, ja sigui integrat en la pàgina web del centre o en adreces pròpies: webs i blocs. El **49%** del centres manifesta no tenir espai de difusió a Internet.

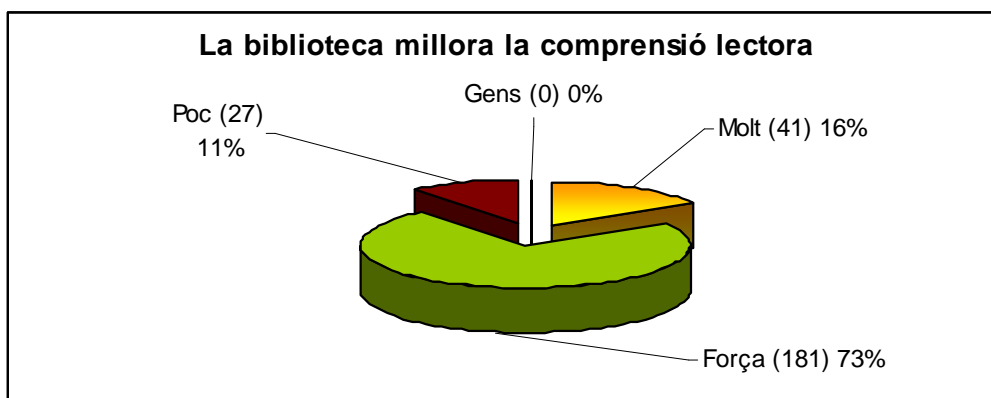
Gràfic núm. 14

6.7 Creieu que les actuacions del Programa biblioteca escolar “puntedu” que heu dut a terme us han ajudat a millorar la comprensió lectora del vostre alumnat?

El **89%** dels centres ha triat una resposta positiva. (El 16% considera que la biblioteca ha contribuït **molt** a la millora de la comprensió lectora del seu alumnat i el 73 % ha respost que n'ha contribuït **força**). Solament l'11 % dels centres han respost que aquest recurs n'ha contribuït **poc**.

Gràfic núm. 15

6.8 Tipus d'activitats de dinamització que duu a terme la biblioteca

Els centres educatius que continuen el projecte fan una gran varietat d'activitats de dinamització dels serveis i recursos de la biblioteca per donar suport al currículum escolar i atendre tota la comunitat educativa. Les respostes s'han agrupat en els diferents àmbits d'actuació en què gira el servei, i així trobem les dades següents:

6.8.1. Organització de la informació i del fons documental:

El **17%** dels centres ha inclòs activitats de l'àmbit de l'organització com són l'organització de la col·lecció, la catalogació del fons i l'adquisició de novetats per renovar i ampliar el fons. També donen importància a la distribució i ambientació dels espais que permetin gaudir de la lectura i del treball que es fa en tot moment a la biblioteca. Alguns centres, sobre tot d'educació secundària, incorporen la figura de l'alumnat col·laborador o voluntari que ajuda en la tasca d'organització i de préstec de materials.

6.8.2. Dinamització de la lectura:

El **97 %** dels centres duu a terme activitats de **dinamització de la lectura**. Tot i que se n'han recollit una gran pluralitat, citem només les més usuals agrupades, preferentment, en les etapes que s'hi indiquen:

- **A totes les etapes:** Certàmens literaris i de lectura en veu alta, Jocs florals de Sant Jordi, visites d'autors, participació en les activitats que ofereixen els Serveis Educatius, conte solidari, debats sobre lectures, carnets de lectura, etc.
- **.Educació infantil i Cicle Inicial d'Educació primària:** L'hora del conte i representació de contes, l'esmorzar amb conte, la maleta viatgera o bibliomaleta, maletes màgiques, sac d'endevinalles, taller de titelles, apadrinament lector, tallers d'animació lectora, treball dels personatges, contes col·lectius (orals i escrits), tertúlies literàries, etc.
- **Cicle mitjà i superior d'educació primària i ESO:** Explicació de contes, selecció i recomanació de llibres per part de l'alumnat, presentació de llibres, participació en el concurs literari i seminari El Gust per la Lectura (CS i ESO), suport a les lectures obligatòries, jocs relacionats amb la lectura, parelles de lectura, maletes per a les famílies, tallers i maletes de poesia, lectura col·lectiva, taller de còmic, tertúlies literàries, personatge misteriós, contes col·lectius, club de lectura, bibliopati, bibliocursa, activitats d'expressió oral.
- **Qüestions a destacar:** A la demarcació de Lleida els centres educatius participen en el projecte col·lectiu de lectura "Petit Príncep". Hi ha un increment de centres que han manifestat tenir un Pla lector o estar en fase de redacció del seu Pla de Lectura de Centre (PLEC). Hi ha hagut un centre que ha fet constar que la manca d'hores de dedicació a la biblioteca ha frenat les activitats de dinamització de la lectura que venien fent.

6.8.3. Competència informacional:

El 41 % dels centres porten a terme activitats relacionades amb la **competència informacional**. Les activitats més freqüents són:

- **A totes les etapes:** Presentació i formació d'usuaris en l'ús de la biblioteca; orientació en la recerca d'informació per donar suport al treball de projectes curriculars, de reforç i de recerca, en coordinació amb les tutories; participació en el bloc de la biblioteca, etc.
- **Qüestions a destacar:** Un nombre important de centres de secundària ha incorporat assignatures optatives de coneixement de la biblioteca.

6.8.3. Dinamització dels serveis i recursos:

La dinamització abasta tots els àmbits d'actuació de la biblioteca. És el conjunt d'actuacions que es posen en marxa per donar a conèixer la biblioteca a tota la comunitat educativa i aconseguir-ne la participació.

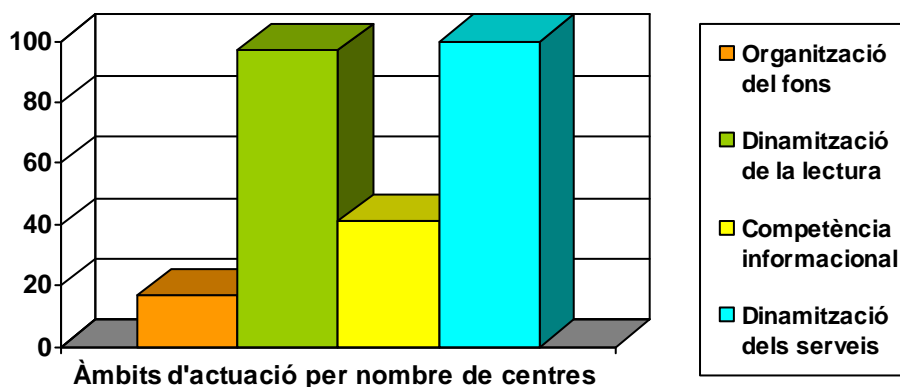
En aquest cas trobem que **el 100%** dels centres realitzen activitats de **dinamització de la biblioteca** de diferent índole.

- **A totes les etapes:** A banda de les ja esmentades anteriorment relacionades amb els altres àmbits d'actuació, les que solen ser més freqüents són: servei de préstec individual i d'aula, exposicions temàtiques i de novetats, concursos, edició de guies de lectura i de fulls de novetats, celebracions de setmanes culturals i temàtiques, celebracions de festes populars, concursos, visites a la biblioteca pública, cine-fòrum, professorat i llibres, divulgació dels serveis a les famílies, etc.
- **Qüestions a destacar:** Un nombre important de centres destaca també les activitats ofertes a tota la comunitat fora de l'horari escolar, sovint incloses dintre dels Plans d'Entorn i activitats lúdiques de biblioteca ofertes a l'hora d'esbarjo. També cal destacar que hi ha hagut un increment de centres que divulguen les seves activitats a través d'algun espai virtual: web, bloc, intraweb, etc.

Quadre núm. 5

Activitats de dinamització per àmbits d'actuació	%	Nombre de centres
Organització del fons	17	42
Dinamització de la lectura	97	241
Competència informacional	41	102
Dinamització dels serveis	100	249

Gràfic núm.16

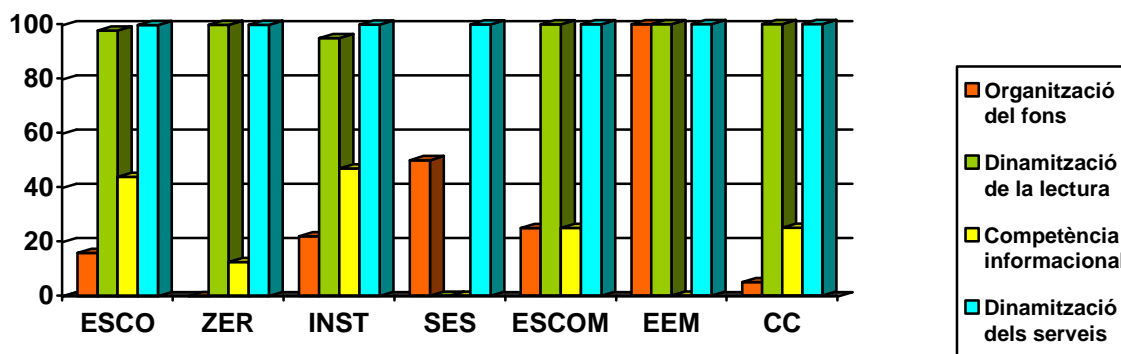

Quadre núm.6

Activitats de dinamització per àmbits d'actuació i tipus de centre									
	ORG FONS	%	DINAM DE LA LECTURA	%	COMPETÈ INFORM	%	DINAMIT DELS SERVEIS	%	TOTAL CENTRES
ESCOLES	25	16	151	98	67	44	154	100	154
ZER	-	-	8	100	1	12,5	8	100	8
INSTITUTS	13	22	57	95	28	47	60	100	60
SES	1	50	-	-	-	-	2	100	2
ESCOLES M	1	25	4	100	1	25	4	100	4
EE M	1	100	1	100	-	-	1	100	1
C CON	1	5	20	100	5	25	20	100	20
TOTAL	42		241		102		249		249

Gràfic núm.17

Activitats de dinamització per àmbits d'actuació i tipus de centre

7. Conclusions

Si bé algunes conclusions ja s'han anat evidenciant al llarg de les dades presentades en aquest estudi, a continuació es destaquen les que ens ha semblat més rellevants i que ajuden a extraure el perfil actual de funcionament de la biblioteca d'un centre educatiu "punedu" 2006-2009.

- ✓ Un % elevat (**92%**) de centres han optat per donar **continuitat al projecte** de biblioteca tot i haver deixat de rebre els recursos extraordinaris del Programa.
- ✓ En un **84 %** dels centres funciona la **comissió de biblioteca**. Això és una garantia de que tots els sectors del centre hi són representats i que la iniciativa respon a un projecte de centre i no a l'esforç individual d'una o unes quantes persones .
- ✓ La dedicació per part del responsable de la biblioteca és de **3 a 6 h setmanals** en el **41%** dels casos, el que requereix una reorganització dels horaris del centre.
- ✓ La biblioteca **obre diàriament en horari escolar** en un **81%** dels centres. D'aquests, més de la meitat (54%) ho fan més de tres hores i un 27% obre fins a tres hores.
- ✓ L'alumnat usa l'espai de la biblioteca per treballar com a grup-classe **un cop per setmana en un 82% dels casos**. El 18% ho fa de forma esporàdica.
- ✓ La biblioteca obre en horari extraescolar algun cop a la setmana en un 64% dels centres. Solament un **36% dels centres obren diàriament**.
- ✓ El **51%** de les biblioteques **disposa d'espai virtual** (web, intraweb, bloc, etc.,) per difondre les seves activitats.
- ✓ Hi ha la **convicció** que la biblioteca ha contribuït positivament a la **millora de la comprensió lectora de l'alumnat** en un **89%** de les respostes.
- ✓ Les activitats de dinamització de la biblioteca donen suport al currículum i també s'estenen a la resta de la comunitat educativa. Un **97%** dels centres duu a terme activitats molt diverses **de dinamització de la lectura**, un **41 %** dels centres duu a terme activitats relacionades amb la **competència informacional**, un **17%** està **organitzant el fons** i ressalta la importància d'un espai de biblioteca acollidor i **tots els centres** fan activitats per dinamitzar els **serveis i recursos de la biblioteca**.